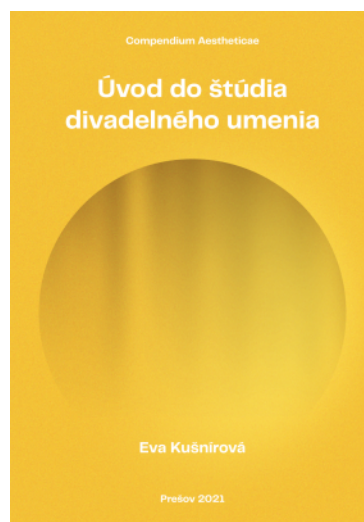


Propedeutika divadelného umenia

Lukáš Makky

Kušnírová, E.: *Úvod do štúdia divadelného umenia*. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove. 2021. 88 s. ISBN 978-80-555-2674-4.



Úvod do štúdia divadelného umenia (2021), učebný text Evy Kušnírovej, je príkladom práce prešovských teoretikov z Inštitútu estetiky a umeleckej kultúry na rozširovaní oblasti učebných materiálov pre študentov vysokých škôl, ktorá je nateraz stále poddimenzovaná. Úlohou vysokoškolského pedagóga, a azda i jeho 'poslaním', je vytvoriť pre študentov systematické dielo, ktoré ponúka prierez elementárnych teoretických východísk a metód s dôrazom na potreby a teoretický korpus realizovania jednotlivých disciplín. Týmto spôsobom sa členovia Inštitútu estetiky a umeleckej kultúry na FF PU v Prešove pokúsili v rámci edície *Compendium Aestheticae* inovovať a zmodernizovať jednotlivé disciplíny odboru, a to ako z hľadiska prístupu, z pohľadu na disciplínu estetiky, ale aj z hľadiska selekcie a preferencie jednotlivých metód a teoretických prístupov. Aktualizácia vedomostí a modernizácia prístupov je pre štúdium nevyhnutná, inak stráca disciplína kontakt so študentom a naplnenie cieľov pedagogického procesu sa komplikuje.

Eva Kušnírová sa rozhodla zúročiť svoje dlhoročné vedomosti z vedeckého pôsobenia na IEUK FF PU v Prešove v oblasti divadelnej vedy a skúsenosti z učenia predmetov spojených s divadelným umením. Ako autorka uvádza,

Učebný text vznikol na základe podnetov študentov a vlastnej empirie, získanej v rámci divadelných disciplín Proseminár z divadla a Základné problémy teórie divadla. (Kušnírová, 2021, s. 4)

Autorka delí text na štyri hlavne kapitoly: *Divadelné umenie*, *O divadelnej vede*, *Divadelná inscenácia*, *Divadelný priestor*, ktoré dodržiavajú princípy a zásady analýzy.

Publikácia je v skutočnosti výsledkom náročnej snahy komplexne, celistvo a systematicky predostrieť študentom prvého ročníka text, ktorý ich nezahltí len množstvom teoretických problémov a cudzích pojmov, ale pomôže im do daného 'sveta' aj preniknúť. Aj preto bolo jej cieľom, ako priznáva aj autorka,

Oboznámiť študentov so základnou odbornou terminológiou, viažúcou sa na atribúty a kategórie dramatického textu a segmenty javiskového diela. V takto postulovaných intenciách je cieľom učebného textu študentom zrozumiteľne predstaviť základný pojmový aparát z oblasti teórie drámy a divadla; poukázať na paralely medzi divadelným umením, dramatickými umeniami [...] a inými druhmi umenia, uviesť študenta do základných vývinových procesov v dejinách teórie drámy a divadla. (Kušnírová, 2021, s. 4)

Kušnírová zohľadnila skutočnosť možnej teoretickej presýtenosti študenta a v naplnení svojich cieľov pripravila naozaj čitateľný a logicky štruktúrovaný materiál, ktorý ponúka študentom potrebný prehľad a expertné, ale zároveň prístupné vysvetlenie jednotlivých pojmov a problémov dejín a teórie divadla.

Učebný text nie je len sumár informácií a teoretických zistení. Musí byť nutne funkčným nástrojom pre potreby pedagogického procesu. To má vplyv na štruktúru, ale aj spôsob písania podobných textov, kde do ich konštituovania vstupujú aj didaktické metódy. Autorka explicitne oznamuje:

Naše didaktické úsilie by vo výsledku malo viesť k budovaniu kompetencie aplikovať teoretické poznatky na konkrétne dramatické alebo divadelné dielo; k schopnosti percepčne analyzovať základné štýlotvorné atribúty dramatického a divadelného diela; interpretovať konkrétne divadelné dielo z hľadiska inscenačných zložiek a pod. (Kušnírová, 2021, s. 4).

Môžeme zhodnotiť, že autorke sa podarilo predostrieť text, ktorý rešpektuje didaktické princípy a môže poslúžiť ako veľmi vhodný materiál na oboznámenie sa so základnými problémami divadla.

Autorka koncipuje jednotlivé kapitoly ako vysvetľujúce slovníkové heslá, kde v úvode vždy preberaný pojem zadefinuje a rozpíše. Zámerne využíva viacerých teoretikov, pomocou ktorých heslo rozvíja a buduje. Ilustruje tak rôznosť teoretického diskurzu a prevzatých metód. Ich názory nekonfrontuje a nesyntetizuje ale ponecháva ako príklady možných polôh jednotlivých hesiel. Každá kapitola je dopĺňaná o vizuálny a grafický materiál (fotografie, kresby, pôdorysy a nákresy divadelných priestorov, pojmové mapy a pod.), aby si mohol

čitateľ priebežne konkretizovať teoretické skutočnosti. Napríklad, kapitola *Divadelné umenie* (Kušnírová, 2021, s. 6-14) začína definíciou pojmu divadlo a jeho usúvzťažnenia ako zložky sústavy dramatických umení a nasleduje vysvetlením pojmu dramatické umenia s jeho jednotlivými zložkami a formami. Kapitola pokračuje pomerne rozsiahlym, ale jednoznačným triedením jednotlivých foriem a druhov divadla s použitím viacerých perspektív a hľadísk. Všetky kapitoly sú vytvorené rovnakou stratégiou, čo svedčí o systematickom a cieľavedomom písaní autorky. Kušnírová neustále dbá, aby neboli informácie len vrstvené a kontinuálne prezentované, ale aby sa zdôraznili vzťahy a kontexty medzi jednotlivými skutočnosťami.

V prípade predkladaného textu ide o prirodzené a logické vetvenie informácií pre študenta, ktoré je nevyhnutné pre zvládnutie učiva a s dôrazom na túto skutočnosť je aj prísne kontrolované. Je veľmi ťažké vyzdvihnúť jednu kapitolu a určiť, ktorá časť textu je najprínosnejšia. Publikácia je prínosná ako celok, od začiatku do konca, kde sa študent komplexne oboznámi so základnou terminológiou a témami, ktoré ho budú sprevádzať počas celého štúdia. Ak si ju študent prečíta, určite ho obohatí, zorientuje a nasmeruje k ďalšej literatúre nutnej na prehĺbenie vedomostí. A predsa mám ako recenzent pocit, že najvýraznejšia, najkomplexnejšia, teoreticky najvyhranenejšia, ale predsa najjednoznačnejšia je druhá kapitola *Divadelná veda*. Táto časť neprináša len pojmy, súvislosti a skutočnosti, ktoré musí študent ovládať, ale venuje sa aj samotným *Dejinám divadelnej vedy*, čím sa dotvára a teoreticky vyjasňuje celkový obraz o divadelnej vede. Tento krok hodnotím veľmi pozitívne a je mi sympatický aj z teoretického a nielen z didaktického hľadiska.

Učebný text *Úvod do štúdia divadelného umenia* je presne tým prípadom publikácie, akú si pod daným názvom predstavíte. Systematická, objasňujúca, motivujúca, zámerne simplifikujúca, ale nedevalvujúca a pre študenta zrozumiteľná kniha, ktorá si plní svoju funkciu a ide priamo za naplnením svojho cieľa. Publikácia je vhodná aj pre iné predmety a pre iné odbory ako je estetika na IEUK FF PU v Prešove. Je potrebné ale poznamenať, že prílohy sú autorkou textu zvolené a použité s konkrétnym zámerom doplnenia teoretickej časti, ale so stratégiou, ktorú autorka využíva pri svojom pedagogickom procese, čo nemusí inému pedagógovi na inom odbore vyhovovať. Napriek tomuto špecifiku, ide o vhodný text pre každého, kto chce (alebo potrebuje) preniknúť do základných problémov divadla a dúfam, že študenti si k danému textu nájdu svoju cestu a ocenia jeho (pre nich aj pragmatické) kvality.

Lukáš Makky
University of Prešov, Faculty of Arts
Institute of Aesthetics and Art Culture
17. novembra 1, 080 01 Prešov, Slovakia
lukas.makky@unipo.sk